

SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARIN SUÇ VE TANI DAĞILIMLARININ İNCELENMESİ: KESİTSEL BİR ARAŞTIRMA

Öznur BİLAÇ*, Birsen ŞENTÜRK PİLAN*, Zahide ORHON**, Alper BAYRAK*

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada adli rapor düzenlenmesi amacıyla adli makamlarca yönlendirilen olguların suç türü, suç yaşı, eşlik eden psikiyatrik tanı ve düzenlenen rapor sonuçlarının incelenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi, Çocuk ve Ergen Birimi'ne Mart 2012- Haziran 2013 tarihleri arasında adli makamlar tarafından rapor düzenlenmek üzere başvurmaları sağlanan 721 adli olgunun hastane kayıtları geriye dönük olarak incelenerek, suçla sürüklenen 111 olgunun adli rapor ve dosyaları değerlendirilmiştir. **Sonuçlar:** 111 olgunun yaş aralığı 12-18 (15±1.5) arasındaydı, 16'sı (%14,4) kız, 95'i (% 85,6) erkekti. Olguların yapılan psikiyatrik değerlendirilmesinde 61'inde (%55) davranım bozukluğu (DB) ve 16'sında (%14,4) mental retardasyon (MR) saptandı. Suça karıştığı iddia edilen olguların işlenen suç tipleri arasında ise ilk sırada hırsızlık (%43,2) yer almaktaydı. **Tartışma:** Suça sürüklenen çocukların çoğunluğunun erkek çocuk ve ergenler olduğu belirlenmiştir. Literatürde de erkek çocuk ve ergenlerde saldırgan davranışların ve suça sürüklenmenin daha sık olduğu bildirilmektedir. Suça sürüklenen çocuk ve ergenlerde ruhsal bozukluk sıklığı yüksek bulunurken, en sık görülen ruhsal bozukluk olarak DB saptanmıştır. Yapılan araştırmalarda hırsızlık gibi mala yönelik suçların daha fazla görüldüğü bildirilmektedir. Çalışmamızda da benzer şekilde suça sürüklenen çocuk ve ergenlerde en sık rastlanan suçun hırsızlık olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çocuk, ergen, suçlu, adli

SUMMARY: THE ANALYSIS OF TYPES OF CRIMES AND PSYCHIATRIC DIAGNOSES OF DELINQUENTS: A CROSS-SECTIONAL STUDY

Objective: The aim of this study was to evaluate psychiatric diagnoses of children and adolescents admitted for forensic evaluation, their ages at the time of the crime, type of crime and the results of forensic reports. **Method:** 721 cases who were referred to Manisa Mental Health Hospital Child and Adolescent Psychiatry Outpatient Department between the dates 2012 March and 2013 June for the purpose of carrying out a forensic evaluation by legal authorities were examined retrospectively and of these; forensic reports and charts that belonged to 111 cases of delinquency were evaluated. **Results:** The age range of 111 cases was between 12 to 18 (15±1.5) and 16 (14,4%) were female while 95 (85,6%) were male. 61 (55%) were diagnosed with conduct disorder (CD) and 16 (14,4%) were diagnosed with mental retardation (MR). The most common type of crime among the alleged delinquents was theft (43,2%). **Discussion:** It was observed that there was a male predominance among juvenile delinquents in our sample. Present literature also points out that aggressive behavior and delinquency are more commonly seen in male children and adolescents. Higher rate of psychiatric disorders was observed in our delinquent sample with the most common psychiatric diagnosis determined as CD. Different studies report crimes committed against property such as theft are much more commonly observed. Consistent with the findings of this body of research, theft was also the most commonly committed crime in our sample of delinquents.

Key Words: Child, adolescent, delinquent, forensic

GİRİŞ

Çocukluk ve ergenlik, toplumsal uyum ve gelişimin en yoğun yaşandığı dönemdir. Aile, okul, akran grubu, diğer yetişkinler, çocuğun yapısı ve yeteneklerine ilişkin etkenler çocuğun sosyalleşmesini etkiler. Aile temel olup, diğer gruplar içinde öğrendikleri buna göre şekillenir. Olumsuz yaşam olayları çocuk ve ergenlerin etkili baş etme yöntemleri geliştirmesine engel olur. Olumsuz aile ortamı ve olumsuz çevre koşulları gibi durumlarla baş edemeyen ergenler olumlu ve kabul edilebilir davranış biçimi geliştirmekte

zorluk çekerler ve suça daha kolay sürüklenirler (Gökten 2011).

Kalıtıl etkenlerin, psikiyatrik sorunların ve beden kusurlarının suç işlemede etkili olduğu düşünülür. Ancak günümüzde, en çok bireyin yaşadığı olumsuz çevre koşulları ve bu çevre koşulları ile etkileşimin suça yatkınlığı artırdığı kabul edilmektedir (Gördeles ve Çam 2009, Gökten 2011).

Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuklar suça sürüklenen çocuklar olarak tanımlanmaktadır (Çocuk Koruma Kanunu 2005).

*Uzm. Dr., Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Birimi, Manisa

** Uzm. Dr., Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi, Psikiyatri Birimi, Manisa

2005 yılında yapılan değişikliklerle sorumluluk yaşı on birden on ikiye çıkarılmış ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) 31/1. maddesinde "Fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmamış çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında ceza kovuşturması yapılamaz; ancak çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir" şeklinde yer almıştır (Artuç 2006). Çocuğun, biyopsikosozyal gelişim döneminde olması nedeniyle, fiilin kanunla belirlenen bir suç olduğunu algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin erişkinden beklenildiği ölçüde olmayabileceği göz önünde tutularak TCK madde 31/2 düzenlenmiştir. Buna göre "Fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmuş olup da on beş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması halinde ceza sorumluluğu yoktur" (Artuç 2006). Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükümlenir. İşlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak yönlendirme yeteneğinin varlığı halinde, bu kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde on iki yıldan on beş yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan on bir yıla kadar hapis cezasına hükümlenir. Diğer cezaların yarısı indirilir ve bu halde her fiil için verilecek hapis cezası yedi yıldan fazla olamaz. Bu yaş grubundakilerin fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayıp algılayamadığı veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişip gelişmediğinin saptanabilmesi için çocuğun fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve sosyal gelişimleri, içinde doğup büyüdükleri çevre koşulları ile birlikte değerlendirilir. Çocukta, zeka geriliği ya da herhangi bir çocukluk çağı psikiyatrik hastalığı olmaması ceza sorumluluğu bulunduğunun kesin göstergesi değildir. Çocuğun birbirine çok yakın ve aynı doğrultuda olmuş olaylar, davranışlar, duyuşlar, duygular, heyecanlar, değer ölçüleri arasındaki ince ayrımı yapabilme ve bunlar arasında içinde bulunduğu koşullar altında doğru olanını, toplumsalca kabul görenini, suç kapsamında olmayanını

ayrıt edebilme, seçebilme ve davranışlarını buna göre yönlendirme yeteneğinin değerlendirilmesi gerekir. Bunun için muayene sırasında çocuğun aile yapısı, okul durumu, içinde yetiştiği çevre hakkında bilgi edinilmeye çalışılması ve bu bilgileri içeren ayrıntılı sosyal inceleme raporunun bilirkişiye gönderilmesi daha yararlı olacaktır. Bilirkişi, çocuğun bedensel, ruhsal ve akli durumunu tespit edip, sosyal inceleme raporunu da göz önüne alarak fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişip gelişmediği hususunda görüşünü bildirir. Ancak nihai takdir ve karar mahkemeye aittir (Dinçmen 1984, Oral 1999).

Dünya literatürü incelendiğinde çocuk ve gençlerin suç davranışının büyük bir toplumsal sorun olarak kabul edildiği, bunun sadece çocuk ve ailesi için değil, toplum için de önem taşıdığı görülmektedir (Uygur 1994). Ergen suçluların çoğunun bunu daha sonra sürdürmediği, sadece ufak bir bölümünün erişkin yaşta süregen olarak suç işlemeyi sürdürdüğü bilinmektedir. Bu riskli grubu erken dönemde tanımaya yönelik birçok araştırma yapılmıştır.

Bu çalışmada Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi, Çocuk ve Ergen Birimi'ne adli rapor düzenlenmesi amacıyla adli makamlarca gönderilen suça sürüklenen çocuk olgularının suç türü, suç yaşı, eşlik eden psikiyatrik tanı ilişkisi ve düzenlenen rapor sonuçları retrospektif olarak incelenmiş ve literatür gözden geçirilerek tartışılmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi, Çocuk ve Ergen Birimi'ne Mart 2012 - Haziran 2013 tarihleri arasında adli merciler tarafından psikiyatrik muayeneleri yapılarak rapor düzenlenmek üzere başvuruları sağlanan çocuk ve ergen yaş grubundaki 721 adli olgunun hastane kayıtları geriye dönük olarak

incelenmiştir ve suça karıştığı iddia edilen 111 olgunun adli rapor ve poliklinik dosyaları değerlendirilmiştir. Geçici rapor düzenlenen ve sevk edilen olgular çalışmaya alınmamıştır. Veriler, muayene sırasında alınan ve arşivimizde yer alan anamnez bilgilerinden elde edilmiştir. Çocuk ve gençlerin tanıları Amerikan Psikiyatri Birliği Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Dördüncü Baskı'na (DSM-IV APA 1994) dayalı klinik görüşme ile belirlenmiştir. Klinik muayenesi yapılan olgulardan bilişsel becerilerinde gerilik olduğu düşünülen olgulara WISC-R zeka testi (Wechsler Intelligence Scale for Children-Revised; WÇZÖ-R: Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği-Yeniden Gözden Geçirilmiş Formu) (Işık ve Nail 1995) uygulanmıştır ve kesin kanaat klinik olarak konulmuştur. Tanısal değerlendirmede rutin olarak ek başka formal bir araç kullanılmamıştır. Olgular yaşı, cinsiyeti, suç türleri, psikiyatrik tanı alıp almadıkları, rapor sonucu ve tekrarlayıcı suçlar yönünden incelenmiştir. İstatistiksel analiz için SPSS 16.00 İstatistiksel Paket Programı kullanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmede kategorik veriler için çapraz tablolar oluşturulup, Pearson Chi-Square analizi yapılmıştır. Veriler sayı ve yüzde şeklinde özetlenmiştir. İstatistik önemlilik eşik düzeyi olarak 0.05 alınmıştır.

BULGULAR

Değerlendirmeye alınan 111 olgunun yaş aralığı 12-18 (15,1±1,5) arasındaydı, 16'sı (%14,4) kız, 95'i (%85,6) erkekti. Olguların 73'nün (%65,7) Manisa'da ve 25'nin (%22,5) İzmir'de, diğer 13 olgunun ise sırasıyla Balıkesir (s=4), Kütahya (s=4), Mersin (s=3), Antalya (s=1) ve Düzce'de (s=1) yaşadığı belirlendi. Başvurduklarında olguların 42'si (%37) 12-15 yaş grubunda, 69'u (%63) 15-18 yaş grubundaydı. Suça karışma yaşlarının ortalama 14,3 (SD±1,4) olduğu ve olguların 62'sinin (%55,9) suça karıştığı 12-15 yaş aralığında olduğu, 49'unun (%44,1) ise 15-18 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Olguların 75'nin (%67,5) eğitimine devam ettiği, 27'sinin

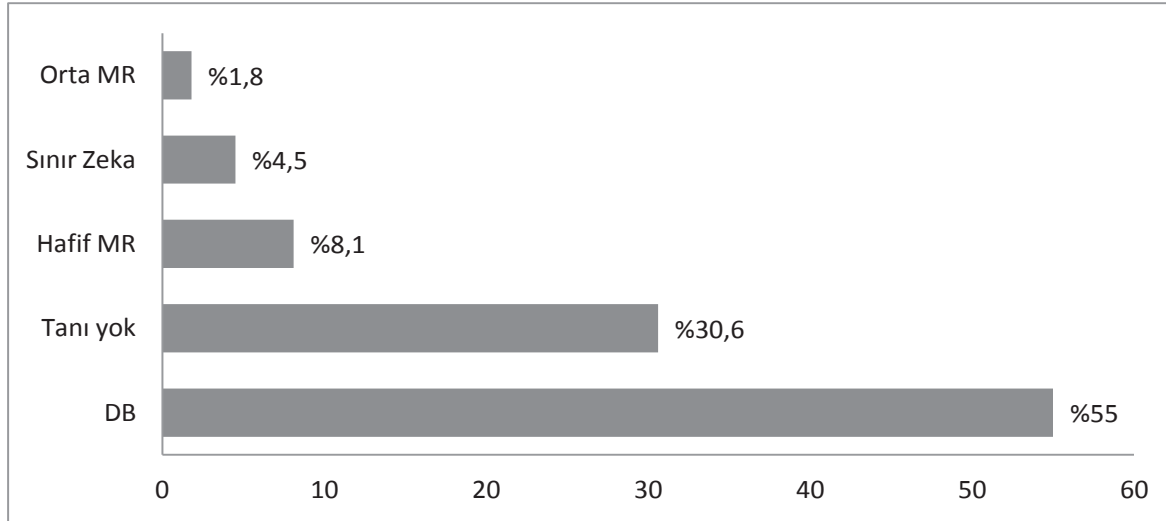
(%24,3) eğitim-öğretim sürecinde olmadığı ve 9'unun (%8,2) ise özel eğitim kurumuna gitmekte olduğu saptanmıştır. Suça karıştığı iddia edilen 40 (%36) olgunun daha önce de poliklinik başvurusu olduğu, bunların 27'sinin daha önce de suça karıştığı iddiasıyla adli makamlarca yönlendirildiği, 13'ünün ise tedavi amaçlı başvuru olduğu ancak takip ve tedavilerine devam etmedikleri saptanmıştır.

Suçta karıştığı 12-15 yaş grubunda olan toplam 11 (%9,9) olgunun işlediği suçun hukuki anlam ve önemini algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin bulunmadığı, 12 (%10,8) olgunun işlediği suçun hukuki anlam ve önemini algılayabildiği, ancak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yetersiz olduğu, 47 (%42,3) olgunun işlediği suçun hukuki anlam ve önemini algılayabildiği, davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince geliştiği düşünülmüş ve rapor düzenlenmiştir. Suça karıştığı 15-18 yaş grubunda olan toplam 3 (%2,7) olgunun cezai ehliyetinin bulunmadığı, 1 (%0,9) olgunun kısmen cezai ehliyetinin olduğu, 37 (%33,3) olgunun cezai ehliyetinin tam olduğu düşünülmüş ve rapor düzenlenmiştir.

Suçta karıştığı iddia edilen çocuklar hastaneye rapor düzenlenmesi amacıyla kolluk kuvvetleri veya polis tarafından getirilmekte, yanlarında anne ve babaları bulunmamaktadır. Bu yüzden olguların aileleriyle görüşmeler yapılamamış, poliklinik şartlarında psikiyatrik muayene yapılmıştır ve ayrıntılı sosyodemografik bilgi alınamamıştır. Suça karıştığı iddia edilen olguların yapılan psikiyatrik değerlendirmesinde 61'i (%55) DB, 9'u (%8,1) "Hafif Derecede Mental Retardasyon", 2'si (%1,8) "Orta Derecede Mental Retardasyon", 5'i (%4,5) "Sınır Zeka Potansiyeli" tanıları almıştır. Suça karıştığı iddia edilen 34 (%30,6) olgu ise herhangi bir psikiyatrik tanı almamıştır. Olguların psikiyatrik tanı dağılımları Şekil 1'de gösterilmiştir.

Suçta karıştığı iddia edilen olguların işledikleri suç tipleri değerlendirildiğinde; en çok hırsızlık (s=48, %43,2), kasten yaralama (s=24, %21,6),

Tablo 1: Suça Sürüklenmiş Çocuk ve Ergenlerde Psikiyatrik Tanı Sıklıkları

DB: Davranım bozukluğu, MR: Mental retardasyon

tehdit/hakaret (s=9, %8,1), cinsel istismar/cinsel saldırı (s=9, %8,1) suçlarının olduğu saptanmıştır. DB tanısı alan olguların 29'unun ve hafif MR tanısı alan olguların ise 6'sının en hırsızlık suçu işlediği gözlenmiştir. Suça karıştığı iddia edilen 27 (%24,3) olgunun birden fazla kez suça karıştığı ve en sık DB tanısı aldıkları (s=18, %66,7) görülmüştür. DB tanısı alanlarda anlamlı düzeyde tekrarlayıcı suçun yüksek olduğu saptanmıştır (p=0,001). Suç türlerinin yinelenme sıklığına bakıldığında; hırsızlığın (s=13, %48,1) ilk sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Cinsiyet ile işlenen suç tipleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p=0,204). Diğer suç tipleri ve sıklıkları ise Şekil 2'de gösterilmiştir.

Başvuru tarihi ile suç tarihi arasında geçen sürenin 1-48 ay aralığında dağılım gösterdiği ve ortalama olarak 8,9 (SD±9,6) ay olduğu, olguların %22,5'inin bir ay ve daha kısa sürede getirildiği saptanmıştır.

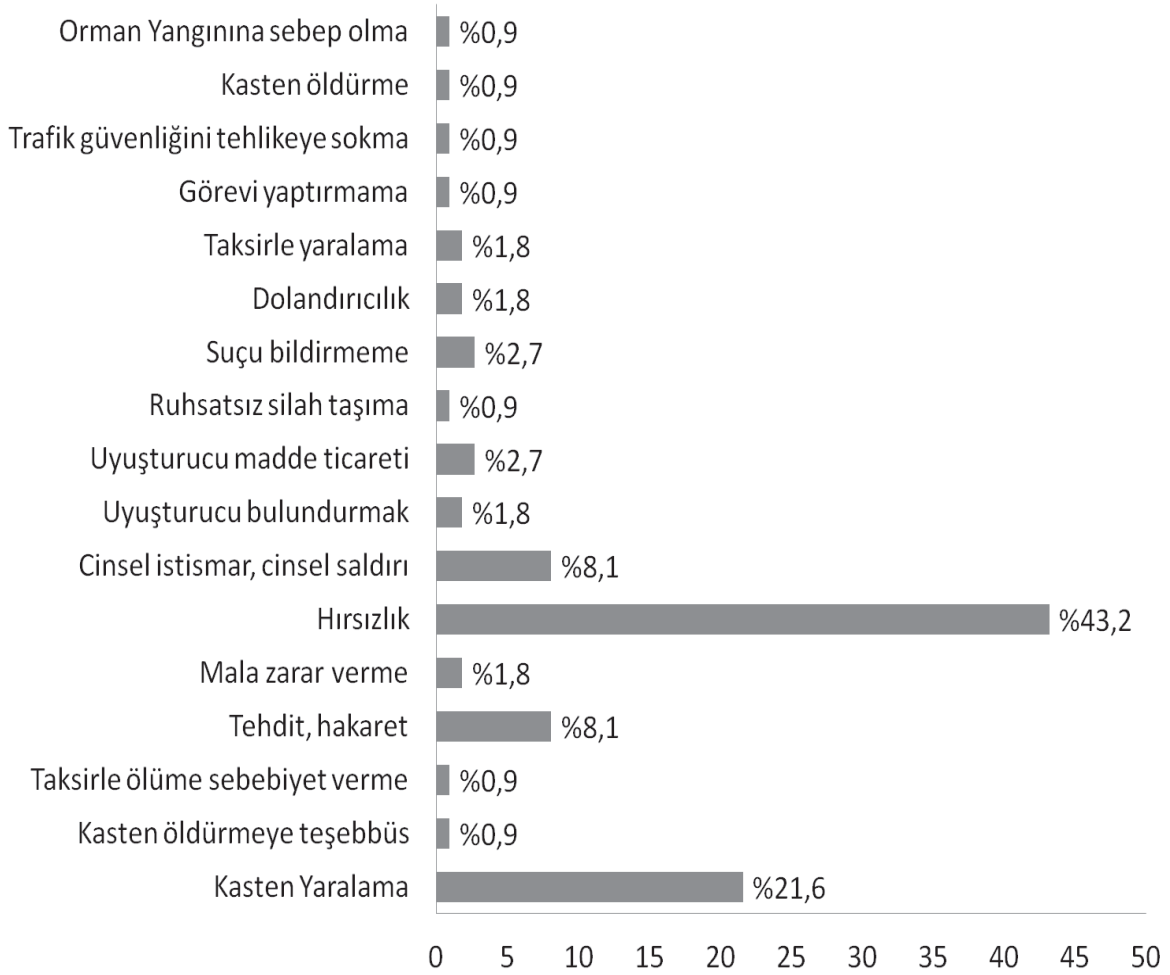
TARTIŞMA

Mart 2012 - Haziran 2013 tarihleri arasında Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi Çocuk

ve Ergen Birimi Polikliniği'nde değerlendirilen çocuk ve ergen yaş grubundaki 721 adli olgunun %85'nin (n=610) beklenebileceği gibi istismar olguları olduğu, %15'nin (n=111) suç nedeniyle adli makamlar tarafından yönlendirildiği belirlenmiş ve araştırmamızda suça sürüklenen grup incelenmiştir.

Yazında suç yaygınlığının ve sıklığının ergenlik döneminde en yüksek görüldüğü, yaklaşık 14-17 yaşında pik yaptığı ve genç erişkinlikte hızla azaldığı bildirilmektedir (Moffitt 1993, Cantürk 2005). Araştırmamızda yer alan olguların ise ortalama suç yaşının 14,3 olduğu saptanmıştır. Yapılan araştırmalarda erkek çocuk ve ergenlerde saldırgan davranışların ve suç davranışının daha sık olduğu bildirilmektedir (Gavazzi ve ark. 2005, Maschi 2006, Göker ve ark. 2006, Selvi ve ark. 2011, Şengül ve ark. 2012). Araştırmamızda yazınla uyumlu şekilde suça sürüklenen çocukların %85,6'sının erkek çocuk ve ergenler olduğu belirlenmiştir.

Suçta sürüklenen çocuk ve ergenlerde ruhsal bozukluk sıklığının yüksek olduğu ve dikkat eksikliği/hiperaktivite bozukluğu (DEHB) ve DB tanılarının sık görüldüğü bildirilmektedir

Tablo 2: Suça Sürüklenmiş Çocuk ve Ergenlerde Suç Tipleri ve Sıklıklarının Dağılımı

(Loeber 1990, Teplin ve ark. 2002, Abram ve ark. 2003). Araştırmamızda da ruhsal bozukluk sıklığı yüksek bulunurken, en sık görülen ruhsal bozukluklar sırasıyla DB (%55) ve MR (%14,4) olarak saptanmıştır. DEHB tanısı saptanmamış olması, araştırmamızın kesitsel olması ve tüm suça sürüklenen çocuk örneklemini kapsamamasından kaynaklanmış olabilir. Hafif Derecede zeka geriliği olanların telkine aşırı yatkınlıklarından gençlik ve yetişkinlik çağlarında kolayca suça yönelebilecekleri suça yatkınlık olduğu bildirilmektedir (Zitrin ve ark. 1976, Doğan 1986, Öztürk 1987). Zeka geriliği ile suç arasındaki en yakın ilişkinin hırsızlık ve cinsel suçlarda olduğu bildirilmiştir (Doğan 1986, Işıklı ve ark. 1994,

Cantürk ve ark. 2002). Araştırmamızda MR olan olguların %50'sinin hırsızlık suçu nedeniyle kurumumuza yönlendirildiği saptanmıştır. Bazı araştırmalarda ise suça karışmış ergenlerin çoğunluğunda herhangi bir ruhsal bozukluk olmadığı bildirilmektedir (Aksoy ve Ögel 2004, Gökten 2011). Araştırmamızda da olguların %30,6'sında herhangi bir ruhsal bozukluk saptanmamıştır.

Türkiye'de yapılmış araştırmalara bakıldığında suça sürüklenen çocuklarda mala karşı işlenen suçların, özellikle hırsızlık suçunun fazla olduğu görülmektedir (Cantürk 2005, Göker ve ark. 2006, Kabasakal ve ark. 2008, Şengül ve

ark. 2012) ve şehirleşme ile arttığı, sosyoekonomik nedenlerle göç olan illerde belirgin farklar olduğu, kendini kanıtlama, özlem duyduğu yaşama sahip olan yaşlılarını kıskanma, içinde bulunduğu ergenlik döneminin psikolojik etkisiyle otoriteye karşı çıkma ve suça yönelmenin bu çocuklarda daha sık görüldüğü bildirilmektedir (Aydın ve Kabaklıoğlu 1987, Yavuzer 1998, Cantürk 2005). Hırsızlık suçunu sırasıyla cinsel suçların ve beden dokunulmazlığına karşı işlenen suçların izlediği bildirilmektedir (Şengül ve ark 2012). Araştırmamızda benzer şekilde en sık rastlanan suç hırsızlık (%43,2) olup, bunu sırasıyla kasten yaralama (%21,6), tehdit/hakaret (%8,1), cinsel istismar/cinsel saldırı (%8,1) suçlarının izlediği saptanmıştır. Çocuklarda, özellikle ergenlik dönemine giriş ile birlikte psikoseksüel olgunlaşma dönemi de başladığından, çocuğun toplum tarafından suç olarak kabul edilen bir takım seksüel eylemlerde bulunması beklenebilir (Cantürk 2005).

Suçta sürüklenen çocuk ve ergenlerin tekrar suça sürüklendiği, saldırgan davranışlar sergiledikleri ve erişkin yaşta suç işlemelerinin sık olduğu bildirilmektedir (Ögel ve ark. 2006, Ayaz ve ark. 2012). Güleç ve arkadaşlarının yaptıkları bir araştırma da ise suç tekrarının %17,6 olduğu tespit edilmiştir (Güleç ve ark. 2001). Samsun ve Denizli’de yapılan iki farklı araştırmada olguların sırasıyla %35,8 ve %25’inde suçun tekrarlayıcı nitelikte olduğu bildirilmiştir (Aydın ve ark. 2005, Kurtuluş ve ark. 2009). Kurtuluş ve arkadaşları (2009) yaptıkları araştırmada mala yönelik suçların %67,3’ünün tekrarlayıcı nitelikte olduğunu ve hırsızlığın ilk sırada yer aldığını saptamışlardır. Araştırmamızda benzer şekilde tekrarlayıcı suçun %24,3 olduğu ve hırsızlığın (%48,1) tekrarlayıcı niteliğinin yüksek olduğu görülmüştür.

DB olan çocuk ve ergenlerin antisosyal davranışlarının ilk kayıtlı suç işleme davranışlarından önce başladığı bilinmektedir (Moffitt 1993). Suça sürüklenen çocuk ve ergenlerde DB sıklığının yüksek olmasının bu çocuk ve ergenlerin

başka suçlar da işlediği ya da başka suçları işlemeye yatkın olduğu bildirilmektedir (Ayaz ve ark. 2012). Uyumlu şekilde araştırmamızda da birden fazla suç işleyen grubun %66,7’sinin DB tanısı aldığı saptanmıştır.

Araştırmamıza alınan olguların rapor düzenlenmesi amacıyla polikliniğimize başvurularıyla suç tarihi arasında geçen süre ortalama 8,9 ay olarak saptanmış ve sürelerin uzun olduğu dikkati çekmiştir. Farik ve mümeyyizlik tespitine yönelik başvuruların suç tarihinden çok geç olması olguların değerlendirilmesi ve karar oluşturma aşamasında ciddi güçlükler yaratmaktadır.

Sonuç olarak suça sürüklenen çocuk ve ergenlerin her yönü ile incelenmesi gerekmektedir ve bu durum çok yönlü toplumsal bir sorundur. Bu sebeple erken yapılacak tespit, tedavi, rehabilitasyon ve takiplerin bu çocukların suça sürüklenmesinde azalmaya yardımcı olacağı söylenebilir. Çocuk ve ergen psikiyatrisi poliklinik çalışmalarında adli olguların değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Araştırmamızda olguların kolluk kuvvetleri veya polis eşliğinde getirilmeleri ve araştırmanın geriye dönük kesitsel yöntemle yapılmış olması, ailenin etkisinin tam değerlendirilememesine neden olmuştur. Suça karışmış çocukların özellikle aile ortamı, arkadaş grubu gibi suça sürükleyen nedenler açısından araştırılması ve gerekli durumlarda uygun müdahalelerin yapılması önemlidir. Araştırmanın retrospektif ve kesitsel olması, sadece adli makamlarca birimize yönlendirilen 12-18 yaş aralığındaki suça sürüklenen çocuk ve gençlerin çalışmaya alınmış olması sınırlılıklarıdır. Tüm suça sürüklenen çocuk ve gençleri temsil etmemektedir, bu sebeple bulgular genellenemez. Bu alanda kapsamlı ileriye dönük daha fazla sayıda araştırmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Abram KM, Teplin LA, McClelland GM ve ark. (2003) Comorbid psychiatric disorders in youth in juvenile detention. *Arch Gen Psychiatry* 60(11): 1097-1108.
- Aksoy A, Ögel K (2004) Tutuklu ve Hükümlü Ergenlerin Özellikleri: Türkiye’de Yapılan Çalışmaların Gözden Geçirilmesi. *Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evlere Genel Müdürlüğü’nün Gözetimindeki Çocuklara Yönelik Hizmetlerin İyileştirilmesi Projesi İhtiyaçların Belirlenmesi Çalışması. Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği Yayınları, İstanbul.*
- Amerikan Psikiyatri Birliği (1994) *Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Dördüncü Baskı (DSM-IV) (Çev. ed.: E Köroğlu) Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 1995.*
- Artuç M (2006) *Anayasa- TCK- CMK- CGİK. Kartal Yayınevi, Ankara.*
- Ayaz M, Ayaz AB, Soyulu N (2012) Çocuk ve ergen adli olgularda ruhsal değerlendirme. *Klinik Psikiyatri* 15: 33-40.
- Aydın B, Turla A, Kocakaya M, Karaarslan B (2005) Samsun’da 2004 Yılında Suç İşlediği İddia Edilen Çocukların Sosyodemografik Özellikleri. *Adli Psikiyatri Dergisi* 2: 5- 13.
- Aydın C, Kabaklıoğlu M (1987) Çocuk hükümlülerde suç tipi ile sosyodemografik özelliklerin ilişkisi. *E.Ü.T.F. Dergisi* 26(2): 625-634.
- Cantürk G, Yorulmaz C, Yavuz E ve ark. (2002) 1997-1999 yıllarında mental retardasyon tanısı konulan olguların ceza ehliyeti yönünden değerlendirilmesi. *Klinik Adli Tıp* 2(1): 1-6.
- Cantürk G (2005) Çocuk suçluluğunda adli psikiyatrik değerlendirme. *STED* 2: 31-35.
- Diñçmen K (1984) *Adli Psikiyatri. Birlik Yayınları, İstanbul.*
- Doğan M (1986) *Zeka Geriliğinin Suça Etkisi. Uzmanlık Tezi Adli Tıp Kurumu, İstanbul.*
- Gavazzi SM, Yarcheck CM, Lim JY (2005) Ethnicity, gender, and global risk indicators in the lives of status offenders coming to the attention of the juvenile court. *Int J Offender Ther Comp Criminol* 49(6): 696-710.
- Göker Z, Hesapçioğlu ST, Sarp KS ve ark. (2006) KTU Tıp Fakültesi Çocuk-Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniği’ne son iki yılda başvuran adli olguların değerlendirilmesi. *Adli Tıp Dergisi* 20(3): 1-5.
- Gökten ES (2011) 2009-2011 yılları arasında bir devlet hastanesinde Çocuk Psikiyatrisi Polikliniği’ne yönlendirilen adli olgular. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi* 18(2): 105-116.
- Gördeles Beşer N, Çam O (2009) Suça yatkın ergenlerde olumlu kişilerarası ilişkiler geliştirme programının etkinliğinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 10: 226-232.
- Güleç G, Yenilmez Ç, Balcı YG, Seber G (2001) Çocuk Suçluluğunda Sosyodemografik Özellikler. *Klinik Adli Tıp* 1: 69- 80.
- Işıklı M, Türkcan S, Uygur N (1994) *Mental retardasyon ve adli psikiyatrik uygulamalar. 1. Ulusal Adli Tıp Kongresi Kongre Kitabı, İstanbul, s:279-285.*
- Işık S, Nail S. (1995) *Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği (WISC-R). Ankara: Türk Psikologlar Derneği.*
- Kabasakal Z, Girli A, Okun B ve ark. (2008) Kaynaştırma öğrencileri, akran ilişkileri ve akran istismarı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* 23: 169-176.
- Kurtuluş A, Salman N, Günbet G, Boz B, Cenger CD, Acar K (2009) Denizli ilinde 12-15 yaş arasında ki suçta sürüklenen çocukların sosyodemografik özellikleri. *Pamukkale Tıp Dergisi* 2(1):8-14.

BİLAÇ VE ARK.

- Loeber R (1990) *Development and risk factors of juvenile antisocial behaviour and delinquency. Clin Psychol Rev* 10: 1-41.
- Maschi T (2006) *Unraveling the link between trauma and male delinquency: the cumulative versus differential risk perspectives. Soc Work* 51(1): 59-70.
- Moffitt TE (1993) *Adolescence-limited and life-course-persistent antisocial behavior: a developmental taxonomy. Psychol Rev* 100(4): 674-701.
- Oral G (1999). *Adli Psikiyatri. Adli Tıp içinde, Z Soysal ve C Çakalır (ed) İstanbul Üniversitesi Basımevi ve Film Merkezi, İstanbul, s: 1389-1395.*
- Ögel K, Tarı I, Eke CY (2006) *Okullarda Suç ve Şiddeti Önleme. Yeniden Yayınları, İstanbul, s: 9-17.*
- Öztürk F (1987) *Cinsel Sapıklıklar Yetişkinlerdeki Cinsel Suçların Adli Tıp Yönünden İncelenmesi. Uzmanlık Tezi, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, İstanbul.*
- Selvi Y, Aydın A, Kılıç S ve ark. (2011) *Çocuk suçluluğunda sosyal ve coğrafi bölgenin belirleyici rolü. Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi* 24(2): 165-166.
- Şengül HA, Cantürk N, Cantürk G ve ark. (2012) *Ankara 1. Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi'nde akran istismarı nedeniyle yargılanan çocukların değerlendirilmesi. Türk Pediatri Arşivi Dergisi* 47: 283-289.
- Teplin LA, Abram KM, McClelland GM ve ark. (2002) *Psychiatric disorders in youth in juvenile detention. Arch Gen Psychiatry* 59(12): 1133-1143.
- Uygur N, Türkcan S, Geyran P (1994). *Adli psikiyatride çocuk ve ergen suçları. Düşünen Adam* 7(3): 20-24.
- Yavuzer H (1998). *Çocuk ve Suç. Remzi Kitabevi, İstanbul, s: 57.*
- Zitrin A, Hardesty AS, Burdock EI ve ark. (1976) *Crime and violence among mental patients. Am J Psychiatry* 133: 142-149.